

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

PRIMÁRNE VZDELÁVANIE	ISCED 1
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	UMENIE A KULTÚRA
PREDMET	VÝTVARNÁ VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	VYV
ROČNÍK	PRVÝ
ČASOVÁ DOTÁCIA	2 HODINY TÝŽDENNE 66 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA BIOZÁHRADA V NAŠEJ ŠKOLE EKO-UČEBŇA

Úvod

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh – výtvarných zadaní.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú, hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia vo výtvarnej výchove. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú zapamätať a následne zreprodukovať.

Charakteristika predmetu

Výtvarná výchova v primárnom vzdelávaní vychádza zo spontánneho detského prejavu. Žiaci prostredníctvom výtvarných činností, hrovou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky). Formou výtvarných činností (kreslenia, maľovania, priestorového a objektového vytvárania) sa stretávajú so svetom navrhovania dizajnu, architektúry, fotografie, videa a filmu. Aktívnu prácu s materiálom a nástrojmi nie je možné nahradiť formou pracovných zošitov – všetky ostatné didaktické formy, ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a pod. sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok). Výtvarná výchova zahŕňa aj prácu s vizuálnymi prostriedkami prostredníctvom počítača. Od žiakov očakávame najmä uplatnenie jeho predstavivosti a fantázie; nie napĺňanie dopredu očakávaných výsledkov. Výtvarná výchova je založená na tvorivosti žiaka – na rozvíjaní jeho vlastných nápadov a koncepcií. Zručnosti (ovládanie nástrojov a techník) sú podriadené tvorivosti – prednosť má vymýšľanie, od námetu až po realizáciu formy. Očakávané sú vlastné riešenia žiakov, nie presné plnenie úloh.

Výtvarná výchova obsahuje aj prvky, ktoré ju prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. s pracovným vyučovaním (zručnosti v ovládaní nástrojov a v spracovaní materiálov), s hudobnou výchovou (tvorivé reagovanie na zvukové podnety), prírodovedou a vlastivedou (reakcie na prostredie, prírodné javy, históriu a pod.), s IKT, s matematikou (porovnávanie, mierka, počet a pod.) s geometriou (tvar). Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov.

Žiaci sú veku prístupnou formou uvádzaní do znalosti súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, do súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Získavajú dôležité kompetencie porozumenia svetu, ktorý je ich každodennou skúsenosťou.

Hlavný cieľ predmetu

Žiaci v nadväznosti na detský výtvarný prejav rozvíjajú svoju vizuálnu kultúru na úrovni poznania i vyjadrovania.

Ciele predmetu

Žiaci:

- rozvíjajú svoju predstavivosť a fantáziu,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti,
- spoznávajú základné prostriedky výtvarného vyjadrovania,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- osvojujú si základné zručnosti pri práci s nástrojmi a materiálmi,
- poznávajú umelecké diela a svoj zážitok z nich výtvarne vyjadrujú,
- osvojujú si základné kultúrne postoje.

Kompetencie

Kompetencia (spôsobilosť) k celoživotnému učeniu sa

- uvedomuje si potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku seberealizácie a osobného rozvoja,
- dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa,
- dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať,
- kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti,

Sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátne ústny a písomný prejav situácii a účelu komunikácie,
- efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie,
- vie prezentovať sám seba a výsledky svojej práce na verejnosti, používa odborný jazyk,
- dokáže primerane komunikovať v materinskom a v dvoch cudzích jazykoch,
- chápe význam a uplatňuje formy takých komunikačných spôsobilostí, ktoré sú základom efektívnej spolupráce, založenej na vzájomnom rešpektovaní práv a povinností a na prevzatí osobnej zodpovednosti,

Kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy

- uplatňuje pri riešení problémov vhodné metódy založené na analyticko-kritickom a tvorivom myslení,
- je otvorený (pri riešení problémov) získavaniu a využívaniu rôznych, aj inovatívnych postupov, formuluje argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov,
- dokáže spoznávať pri jednotlivých riešeniach ich klady i zápory a uvedomuje si aj potrebu zvažovať úroveň ich rizika,
- má predpoklady na konštruktívne a kooperatívne riešenie konfliktov,

Kompetencie (spôsobilosti) sociálne a personálne

- dokáže na primeranej úrovni reflektovať vlastnú identitu, buduje si vlastnú samostatnosť/nezávislosť ako člen celku,
- vie si svoje ciele a priority stanoviť v súlade so svojimi reálnymi schopnosťami, záujmami a potrebami,
- osvojil si základné postupy efektívnej spolupráce v skupine – uvedomuje si svoju zodpovednosť v tíme, kde dokáže tvorivo prispievať k dosahovaniu spoločných cieľov,
- dokáže odhadnúť a korigovať dôsledky vlastného správania a konania a uplatňovať sociálne prospešné zmeny v medziosobných vzťahoch,

Kompetencie (spôsobilosti) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na vyššom stupni umeleckej gramotnosti prostredníctvom vyjadrovacích prostriedkov výtvarného a hudobného umenia,

- dokáže orientovať sa v umeleckých druhoch a štýloch a používať ich hlavné vyjadrovacie prostriedky,
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote a v živote celej spoločnosti,
- cení si a rešpektuje umenie a kultúrne historické tradície,
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam, situáciám,
- je tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr.

Vzdelávací štandard

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky – 12 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy</p> <p style="text-align: center;">vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvoriť škvvrny, - rozlíšiť v škvvrne významovo čitateľný tvar, - vyhľadať v textúre čiar tvary podľa svojich predstáv, <ul style="list-style-type: none"> - pomenovať objavené tvary, - pomenovať tóny základných farieb, - rozlíšiť svetlé a tmavé farebné tóny, <ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť priamku od krivky, 	<ul style="list-style-type: none"> - škvvrna (vytvorená napr. odtlačaním farby (dekalk), rozlievaním, zapúšťaním do mokrého podkladu, rozfúkavaním) – náhodný tvar, jeho dopĺňanie na významový, zobrazujúci tvar (podľa predstavivosti žiaka) náhodné čiary alebo tvary (dokresľovanie alebo domal'ovanie škvvrny, odtlačku farby, čarbanice, pokrčeného papiera – krkváže a pod.) - obrys (výtvarné zobrazenie obrysov tvarov predmetov, figúr) základné tóny farieb, druhotné (vymiešané) tóny, teplé a studené farby

Rozvoj fantázie a synestetické podnety – 16 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - výtvarne zobrazíť svoje predstavy a fantáziu na zadanú tému, - nakresliť predmety na základe hmatového vnemu, - pomenovať charakter rôznych povrchov podľa hmatového vnemu, 	<ul style="list-style-type: none"> - fantazijné kreslenie - fantazijné maľovanie - fantazijné modelovanie - tvar a hmat (napr. ohmatávanie tvarov predmetov skrytých pod dekou, alebo kreslenie so zaviazanými očami ...) - povrch predmetu

Podnety moderného výtvarného umenia – 6 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - použiť rôzne kresliarske (maliarske) nástroje, - vyjadriť výtvarné stopy (nástroja, materiálu, gesta) prostredníctvom hravej akcie, - vytvoriť objekt zo zvolených materiálov, 	<ul style="list-style-type: none"> - fľkanie, liatie, odtlačanie, kvapkanie, roztieranie, rozfúkavanie... farebnej hmoty - stopa kresliaceho (maliarskeho) nástroja (využitie vlastností rôznych nástrojov) - stopa gesta (rôzne druhy stôp/čiar/ŕahov) - odpadový materiál - objekt - ukážky: akčná maľba

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia – 4 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - namaľovať svoju predstavu inšpirovanú pravekým umením, 	<ul style="list-style-type: none"> - praveké jaskynné maľby (motívy) - materiál, nástroje, podklad v tvorbe pravekých ľudí

	<ul style="list-style-type: none"> - hra na pravekého umelca - tvorba artefaktu limitovaného motívom a technikou
--	---

Škola v galérii – 6 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - výtvarne vyjadriť rôzne výrazy tváre, 	<ul style="list-style-type: none"> - výraz portrétu (maľba, socha, fotografia) – v priestoroch galérie, alternatívne vo virtuálnej galérii na internete - akčné napodobnenie výrazu portrétu (grimasa, performancia ...) - výtvarná interpretácia výrazu (kresba, maľba ...)

Podnety architektúry – 8 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - zobrazíť architektúru podľa vlastnej fantázie, - porozprávať o zobrazenej architektúre, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozprávková architektúra (maľba, kresba, modelovanie, objekt – skladanie, lepenie, strihanie...) - fantastické motívy v architektúre - architektúra v rozprávkach (animácie, ilustrácie, filmy)

Podnety fotografie – 4 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - doplniť fotografický podklad podľa 	<ul style="list-style-type: none"> - fotografia (napríklad z časopisu)

vlastnej fantázie,	<ul style="list-style-type: none"> - zásah do kompozície fotografie, jej doplnenie, prekreslenie, premaľovanie - kolorovanie, dokomponovanie
--------------------	--

Podnety videa a filmu – 2 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - porozprávať o akcii v uvedenej ukážke filmu, - výtvarne interpretovať vybranú akciu z filmovej ukážky, 	<ul style="list-style-type: none"> - krátka ukážka z vybraného filmu, (groteska) - pohyblivý obraz – akcia vo filme (videu) - výtvarné spracovanie akcie/pohybu

Podnety dizajnu a remesiel – 4 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> - nakresliť dizajn podľa svojej fantázie, - porozprávať o nakreslenom, 	<ul style="list-style-type: none"> - nezvyčajný, fantastický nábytok, alebo nábytok s nezvyčajnými funkciami (napr. hojdanie, skákanie, kotúľanie, preklápanie, skladanie a rozkladanie – aplikované na typ stoličky, postele, skrine, lampy a pod.) - alt. nezvyčajný odevný doplnok <ul style="list-style-type: none"> - alt. fantastický stroj

Podnety poznávania sveta – 4 hod.

Výkonový štandard	Obsahový štandard
-------------------	-------------------

<ul style="list-style-type: none"> - výtvarne reagovať na písmená abecedy. 	<ul style="list-style-type: none"> - oživené písmená, - tvary písmen (tlačených, písaných, veľkých, malých) - figuratívna kompozícia z tvarov písmen
---	---

Metódy a formy práce

Vo vyučovaní výtvarnej výchovy na 1. stupni odporúčame v edukačnom procese použitie konkrétne týchto metód:

- reprodukčné metódy, aby si žiaci vytvorili zručnosti a návyky, metódy rozvíjania tvorivosti, metódy produktívne,
- heuristické metódy,
- výskumné metódy,
- analytické metódy,
- syntetické metódy,
- metódy slovné (metódy hovoreného slova, monológ, dialóg),
- metódy názorné (používanie ilustrácií, náčrtov, demonštrácia, modelovanie),
- praktické metódy (maľovanie, kreslenie, tupovanie, modelovanie, strihanie, trhanie, lepenie a iné...)

V širšom zmysle slova ako didaktické formy vyučovania výtvarnej výchovy môžeme použiť vyučovaciu hodinu v triede, vychádzku, exkurziu, vyučovaciu hodinu v počítačovej učebni. V užšom zmysle slova najčastejšie používame skupinové formy práce, ktoré zvyšujú kolektívnosť, humanizáciu a rozvíjajú aktivitu žiakov, učia pracovať v kolektíve. Ale aj samostatnú prácu, pri ktorej sa žiaci spoliehajú len na svoje zručnosti a schopnosti, tvorivosť. V niektorých prípadoch (vytváranie projektov, zhotovovanie jedného produktu) je na mieste využitie frontálnej formy práce, pri ktorej sa pracuje s celou triedou.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %). Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

Hodnotenie žiakov prvého ročníka v priebežnom aj celkovom hodnotení je slovné.

Hodnotenie má motivačný charakter, preto využívame hlavne pozitívne hodnotenie - **pochvala, povzbudenie, pohladenie**. Zohľadňujú sa vekové a individuálne osobitosti žiaka s prihliadaním na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť.

Na vysvedčení sa hodnotí slovne stupňami:

- a) dosiahol veľmi dobré výsledky,
- a) dosiahol dobré výsledky,
- b) dosiahol uspokojivé výsledky,
- c) dosiahol neuspokojivé výsledky.

Odmenu za usilovnosť žiaka je pozitívna pečiatka. Zo všetkých predmetov píše učiteľ priebežne, podľa potreby, krátke hodnotenie do zošita. Na vysvedčení v časti Slovný komentár zhodnotí celoročnú prácu žiaka (s dôrazom na kladnú motiváciu a na celkový osobnostný rast dieťaťa).

Prierezové témy

prierezová téma	tematický celok	téma
Osobnostný a sociálny rozvoj žiaka	Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Čo je výtvarná výchova?
		Moje pomôcky
		Škvrna
		O machuľke
		Obrys
	Rozvoj fantázie a synestetické podnety	Tvar a hmat
		Modelovanie tvarov
		Fantazijné kreslenie
		Fantazijné maľovanie
		Tvar papiera
	Podnety moderného výtvarného umenia	O dúhe
		O farbách
	Podnety architektúry	Architektúra v rozprávkach
		Fantastický dom
	Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	Praveké umenie
		Maľovanie v jaskyni
	Podnety fotografie	Kreslenie do fotografie
	Podnety dizajnu a remesiel	Fantastický stroj
	Rozvoj fantázie a synestetické podnety	Maska
		Čary s voskom
Povrch predmetu		
Podnety poznávania sveta	Kamarát počítač	
Škola v galérii	Naša škola	
Ochrana života a zdravia	Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Tvar

	Rozvoj fantázie a synestetické podnety	Tvar a hmat
	Podnety moderného výtvarného umenia	Akčná maľba
	Podnety dizajnu a remesiel	Fantastický nábytok
	Rozvoj fantázie a synestetické podnety	Maska
Environmentálna výchova	Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Škvrna
		O machuľke
	Podnety moderného výtvarného umenia	O dúhe
	Podnety architektúry	Rozprávková architektúra
		Fantastický dom
	Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	Praveké umenie
		Maľovanie v jaskyni
	Podnety dizajnu a remesiel	Fantastický nábytok
	Podnety poznávania sveta	Obrázky z písmen
	Škola v galérii	Galéria
Dopravná výchova	Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Moje pomôcky
	Podnety architektúry	Čo robia umelci
	Škola v galérii	Naša škola
Mediálna výchova	Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Čo je výtvarná výchova?
	Podnety architektúry	Rozprávková architektúra
		Čo robia umelci
	Podnety fotografie	Fotografia
Podnety videa a filmu	Obrázky, ktoré sa pohybujú	

	Podnety poznávania sveta	Kamarát počítač
Multikultúrna výchova	Podnety moderného výtvarného umenia	Akčná maľba
	Podnety architektúry	Rozprávková architektúra
		Čo robia umelci
	Podnety architektúry	Architektúra v rozprávkach
	Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	Praveké umenie
		Maľovanie v jaskyni
	Podnety videa a filmu	Obrázky, ktoré sa pohybujú
Podnety dizajnu a remesiel	Fantastický stroj	
	Fantastický nábytok	
Regionálna výchova a ľudová kultúra	Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Obrys
	Podnety architektúry	Rozprávková architektúra
		Architektúra v rozprávkach
	Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	Praveké umenie
		Maľovanie v jaskyni
	Podnety dizajnu a remesiel	Fantastický nábytok
	Škola v galérii	Naša škola
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Výtvarné vyjadrovacie prostriedky	Obrys
	Podnety fotografie	Kreslenie do fotografie
	Podnety architektúry	Fantastický dom
	Škola v galérii	Kreslíme zážitok

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

odborné publikácie k daným témam
encyklopédie
webové stránky
edukačné DVD vyučovania výtvarnej výchovy
materiálno-technické a didaktické prostriedky
pomôcky k jednotlivým vyučovacím jednotkám

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.